

Sprawozdanie

komisji budżetowej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie budowy pawilonu chirurgicznego przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Dnia 19. listopada 1890 r. zapadła w tej Wysokiej Izbie uchwała, która w szpitalu św. Łazarza w Krakowie poleciła wybudowanie pawilonu dla chorych chirurgicznych kosztem 125 000 zł. wraz z urządzeniem wewnętrznem. Kwota ta ma być w dwóch ratach wypłaconą, a mianowicie pierwsza rata w kwocie 65.000 zł. wstawiona została w budżet na rok 1891 do wypłaty, a druga płatną jest w myśl powyższej uchwały w roku 1892. Jednocześnie przyjął Wysoki Sejm sprawozdanie komisji budżetowej do wiadomości, które opiewało:

„Co się tyczy miejsca pod budowę przeznaczonego, to szpital św. Łazarza zakupił już dawniej przylegające do zabudowań szpitalnych grunta i musi takowe zużyć pod projektowaną budowę. Grunta te są wilgotne i do budowy trudne. W dodatku najlepsze kawałki parceli „na Blichu“ zwanej, odstąpił Wysoki Sejm jeszcze w r. 1880 c. k. Rządowi pod projektowaną budowę klinik uniwersyteckich. Budowa ta dotąd w pierwotnie projektowanych rozmiarach nie przysła do skutku. Wybudowano tylko klinikę chirurgiczną, dla której c. k. Rząd zakupił grunt na przeciwnej szpitalowi stronie ulicy Kopernika i która dla tego nie stoi na gruncie szpitalnym. O zwrot tej części, która przylega do budynków szpitalnych i która przeznaczoną jest na budowę klinik uniwersyteckich i położona przy ulicy Kopernika, upominał się Wydział krajowy odezwą z dnia 23. maja 1890 r. l. 17.240 i z dnia 18. czerwca 1890 l. 25.383, a to w celu użycia jej pod budowę pawilonu chirurgicznego. Odezwą z dnia 29. września 1880 r. l. 56.658 odpowiedziało c. k. Ministerstwo, że budowa klinik uniwersyteckich na gruncie wspomnianym nie została przez c. k. Rząd zaniechana i że decyzyą w tym względzie zastrzegł sobie JE. Pan Minister wyznań i oświecenia aż do czasu

stanowczego załatwienia sprawy administracyjnego połączenia klinik uniwersytetu ze szpitalem św. Łazarza, która to sprawa jest jeszcze w stadyum rokowań.

Wobec tego postanowienia nie ma dotąd żadnej nadziei, aby w mowie będąca częścią gruntu do dyspozycji szpitala napowrót oddaną została i dlatego proponuje Wydział krajowy wybudowanie pawilonu chirurgicznego na gruncie, położonym poza budynkiem starym szpitalnym, obecnie na ogród warzywny użytym. Jest to najlepszy kawałek wolnego gruntu i do budynków szpitalnych przylegający, więc zgodzić się należy na propozycję Wydziału krajowego.

Co do przeprowadzenia samej budowy i potrzeby ewentualnych drobnych zmian w planach, których potrzeba przed rozpoczęciem tejże okazaćby się mogła, to Komisya budżetowa sądzi, że do tego celu winien być ustanowiony komitet, w którego skład, prócz obecnego kierownika zakładu z natury rzeczy najpotrzebniejszego, a więc z głosem stanowczym, należałoby zaprosić reprezentanta fachowego fakultetu lekarskiego Wszechnicy i takiegoż Towarzystwa lekarzy krakowskich, niemniej fachowego architekta i reprezentanta administracji szpitalnej. Komitetowi temu należy poruczyć ostateczne załatwienie spraw budowy, w zakresie kwoty preliminowanej, wyrobienie pozwolenia na budowę i oddanie budowy przedsiębiorcy w drodze licytacji, oraz nadzór nad budową samą. Rozumie się samo przez się, że swój wpływ zapewni Wydział krajowy w przeprowadzeniu całej sprawy w sposób, jaki za stosowny uzna.

Wydział krajowy ustanowił ten komitet budowy, w skład jego weszli profesowie chirurgii Uniwersytetu jagiellońskiego: dr. Rydygier i Obaliński, prof. ginekologii dr. Mars, architektki Józef Sare, c. k. nadinżynier i Karol Zaremba. Dalej przewodniczący komitetu administracyjnego szpitala św. Łazarza poseł dr. Ferd. Weigel dyrektor szpitala św. Łazarza, szef departamentu sanitarnego Wydziału krajowego i radca Wydziału krajowego oraz inspektor szpitali krajowych.

Przed rozpoczęciem budowy przeprowadzono dokładne badanie gruntu do budowy przeznaczonego, które poprzednio nie zostało jeszcze wykonanem i okazało się, że grunt ten, jakkolwiek był przeznaczony na budowę pawilonu chirurgicznego i na wniosek Wydziału krajowego przyjęty, okazał się zupełnie do celu wskazanego nieodpowiednim. Badanie bowiem wykazało, że na 1 metr napotyka się wodę, która prawdopodobnie ze źródeł okolicznych dopływa. Grunt sam idąc z góry składa się z nasypiska, stawerki i lekkiej ziemi piaszczystej, a dopiero w głębokości 3, a miejscami 4-25 metrów jest grunt przydatny na budowę fundamentów, któreby trzeba kłaść w wodzie.

Wobec tego szukano odpowiedniego gruntu na terenie szpitalowi św. Łazarza własnym i okazało się, że grunt w ogrodzie na południe od zakładu dla obłąkanych położony, ma takie same wady, jak grunt pierwotnie przeznaczony i dla tego użytym być nie może.

Wyłonił się więc projekt budowania pawilonu chirurgicznego na gruncie przed starym gmachem szpitalnym położonym, przytykającym do ulicy Kopernika. Grunt ten posiada wedle orzeczenia komisji budowy i Wydziału krajowego teren do budowy odpowiedni, a nawet już w r. 1884 c. k. Ministerstwo Oświaty, opierając się na opinii krakowskiego fakultetu medycznego, postanowiło na nim właśnie budować klinikę chirurgiczną c. k. Uniwersytetu. Ponieważ c. k. Rząd dla tejże kliniki chirurgicznej zakupił następnie inny grunt pod budowę i to na przeciwnej stronie ulicy, przy której szpital św. Łazarza położony, pozostał ten grunt do dyspozycji szpitala i użytym być może. Na tym gruncie stoją atoli budynki szpitalne, które częścią zupełnie usunąć, częścią gdzieindziej przenieść potrzeba. Względy bowiem sanitarne nie pozwalają bezwarunkowo na pozostawienie pawilonu chorób zakaźnych i trupiarni w najbliższym sąsiedztwie pawilonu chirurgicznego i to był jeden z najważniej-

szych powodów, dla którego c. k. Namiestnictwo opierało się budowie na obecnie obranem miejscu i dla czego tylko pod warunkiem usunięcia tych części szpitala z sąsiedztwa pawilonu chirurgicznego na wybór obecnie miejsca budowy, zgodzić się mogło.

Ponieważ komitet budowy jednogłośnie takie same objawił zapatrywanie jak c. k. Namiestnictwo, postanowił Wydział krajowy przenieść czasowo oddział chorób zakaźnych do domu „na Blichu“ obecnie na mieszkania dla parobków i stolarnię służącego, zaś na mieszkanie i stolarnię urządzić dom, w którym obecnie mieszcza się chorzy zakaźni. Budynek po trupiarni i składzie węgla, ma być przerobiony na mieszkanie dla służby, skład słomy czystej i obieralnię jarzyn.

Prócz tego usunąć trzeba z miejsca budowy niektóre budynki gospodarskie, które tam się znajdują i dla tego oprócz powyższej adaptacji budynków, na odmienne cele obecnie przeznaczonych, zachodzi konieczność wybudowania składu na zużytą słomę, wozowni, stajni dla koni i kościarni. Należy dalej otoczyć te budynki gospodarskie parkanem, i wybudować trupiarnię z mieszkaniem dla grabarza oraz lodownię. W ten sposób jedynie da się plac do budowy przeznaczony oczyścić z stojących na nim budynków szpitalnych, co prawda w lichym stanie będących i tak oczyszczony użyty być może do budowy pawilonu chirurgicznego.

Wobec jednogłośnych uchwał komitetu budowy jest to jedyne możebne wyjście...

Nie ulega wątpliwości, że każdy teren nieodpowiedni dla budowy za pomocą sztuki może być zrobionym odpowiednim.

Pociąga to za sobą ateli znaczne koszta i w takim razie, jeśli nie ma innego wyjścia, obliczyć należy koszt wynikający z oczyszczenia terenu budowlanego t. j. zniesienia lub przeniesienia stojących na nim budynków powstały i porównać go z kosztem, który wyłożonym być musi, aby teren do budowy nieodpowiedni za pomocą sztuki w odpowiedni zamienić.

Ponieważ komisya budowlana wybrała teren przed starym gmachem szpitalnym do budowy pawilonu chirurgicznego jednogłośnie, wiedzząc o tem bardzo dobrze, jakiego nakładu przygotowanie terenu wymagać będzie, to z całym spokojem polegać można na fachowem orzeczeniu inżynierów, członków komisji budowy, gdyż oni obliczywszy koszta założenia fundamentów w gruncie moczarowatym uznali je wyższymi od tych kosztów, jakich oczyszczenie obranego placu wymagać będzie. Również polegać można na jednogłośnie uchwalę komitetu budowy co do sanitarnej kwalifikacji gruntu pod budowę obranego, wobec orzeczenia trzech profesorów wszechnicy, członków komitetu, którzy plac na miejscu zbadawszy jednogłośnie orzekli, że plac ten przed starym gmachem szpitalnym obejmujący 5.000 m. obszaru, który za odpowiedni dla budowy kliniki chirurgicznej o 45 łózkach uznany został, ze względu na otoczenie ogrodami, odpowiada także w zupełności na umieszczenie na nim budynku o 108 łózkach dla chorych, oraz że pawilon chirurgiczny postawiony na tym miejscu, nie będzie stał ze stanowiska sanitarnego za blisko innych budynków szpitalnych. Tem całkiem fachowem jednogłośnie orzeczeniem komitetu budowy załatwione zostały wszelkie kwestye sanitarne i budowlane, a Wydział krajowy nie mógł znaleźć innego wyjścia, jak przedstawić Wysokiej Izbie wykaz kosztów, potrzebnych na przygotowanie placu obecnie obranego pod budowę pawilonu chirurgicznego.

Bardzo szczegółowy kosztorys popiera sprawozdanie Wydziału krajowego, z obliczeniem, któremu tak co do pojedynczych pozycji jak i w całości nie zarzucić nie można, dlatego komisya budżetowa przedstawia Wysokiemu Sejmowi projekt Wydziału krajowego, za pomocą którego oczyszczenie gruntu obranego dla budowy pawilonu chirurgicznego przeprowadzonym być może. Wedle tego projektu trzeba wykonać na innem, jak obecnie, miejscu gruntów szpitalnych.

I. Nowe budynki:

A) budynki gospodarskie:

a) Skład na zużytą słomę i wozownię; koszt budowy	. 1.253 zł. 94 ct.
b) Stajnia na parę koni 743 „ 52 „
c) Kościarnia 25 „ — „
d) Parkan okalający podwórze gospodarkie 184 „ 80 „

Ponieważ stara stajnia, wozownia i skład na zużytą słomę, znajdujące się na miejscu, na którym przyjdzie kopać fundamenta, muszą być jeszcze przed rozpoczęciem budowy zdemolowane, a tem samem muszą być przedtem nowe budynki na powyższy cel postawione, przeto upoważnił Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 16 lutego 1892 LW. 8.621 komitet administracyjny, ażeby już teraz poczynił przygotowania do jak najspieszniejszego postawienia stajni, wozowni i składu na zużytą słomę.

B) Trupiarnia i mieszkanie dla grabarza: koszt budowy . 2.421 zł. 71 ct.

C) Lodownia. Zamiast projektowanej przez szpital kosztownej lodowni murowanej na cemencie, o jednej komorze, proponuje nasz inżynier lodownię drewnianą nad ziemią o trzech ściankach a 2 komorach, z przedsiönkiem; koszt budowy . 2.200 zł. — ct.

II Przebudowy:

A) Dom „na Blichu“.

W budynku tym są obecnie mieszkania parobków i stolarnia. Tam zamierzono umieścić zakaznych aż do czasu, gdy darowany przez Wysoki Sejm c. k. Rządowi grunt „na Blichu“ będzie miał być na budowę klinik użyty — co naszym zdaniem nie tak prędko nastąpi.

Koszt przeistoczenia tego budynku wyniesie . 3.938 zł. 40 ct.

B) Przeistoczenie budynku po zakaznych

na pomieszczenie służby i warsztatów stolarskich, przeniesionych z budynku „na Blichu“
koszt 330 zł.

C) Budynek po trupiarni i składzie węgla

zostanie przerobiony na mieszkanie dla służby, skład czystej słomy i obieralnią jarzyn
kosztem 125 zł.

D) Stary budynek pogazowy,

w którym się mieści ślusarnia i kuźnia, wymaga naprawy kosztem . 173 zł.

Łączny więc koszt wszystkich powyższych robót, pod I. i II. wymienionych
wyniesie 11.895 zł 37 ct.

Dodawszy do tego na nieprzewidziane wydatki przeistoczenia budynków pod II. 947 zł. 77 ct. i honorarium dla projektującego i kierownika budowy 356 zł. 86 ct. jako 3 procent od sumy kosztorysowej, otrzymamy ogólną kwotę 13.200 zł.

W obec tego stanu rzeczy, który innego załatwienia sprawy budowy pawilonu chirurgicznego nie dopuszcza, wnosi komisya budżetowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na przeniesienie budynków gospodarskich, oddziału zakaźnych, lodowni i trupiarni i t. d. przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie wstawia się do budżetu powyższego szpitala na rok 1892 do Rubr. XI. wydatków pod pozyc. 49 b. „nadzwyczajne“ punkt 3ci kwotę: Trzynastu tysięcy dwustu (13.200) zł. w. a.

Lwów 25. marca 1892.

Zastępca przewodniczącego:

Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:

Czyżewicz.

